

המגבלות בלבנון כובלות את ידי צה"ל ומשחקות לידי חיזבאללה

30.04.2026 | שבת בן מאיר written by

בשום אופן אין להמעיט בחשיבות פעילותם של כוחותינו בדרום לבנון. הם משמידים תשתיות חיזבאללה בכפרים השיעיים הקדמיים, ולא משאירים לפעילי ארגון הטרור בתים שיוכלו לחזור אליהם בתום השלב הנוכחי.

אך המגבלות האמריקניות על פעילות ישראל בלבנון והפסקת התקיפות בביירות מאפשרות לחיזבאללה להמשיך להפר את הפסקת האש, בלי לחשוש שהמחיר שישלם על כך יהיה בלתי נסבל. הן משאירות בידי ארגון הטרור הלבנוני את ההחלטה על המיקום, העיתוי, התדירות והאמצעים שבהם יתקוף את כוחות צה"ל ויישובי הצפון, וגם את השליטה בגובה הלהבות. כך ניתנת לחיזבאללה האפשרות לקבוע כללי משחק ולעצב את משוואות התגובה.

נשיא ארה"ב דונלד טראמפ אומנם ביקש לרסן את ישראל כדי לסלול לממשל עאון את הדרך לשיח מדיני, אך בפועל הוא שלל ממנה חלק מחופש הפעולה שהיה לה עד לפני חודשיים, והותיר אותה לפעול כשידה האחת קשורה מאחורי גבה. לשיטתו של טראמפ, כינון הסכם מדיני יוכל לדחוק את חיזבאללה לפינה, לשלול מארגון הטרור את הלגיטימציה להמשיך הלחימה, וכך להחליש את אחיזתו בלבנון.

אולם לנוכח המציאות הלבנונית הסבוכה, הנשיא טראמפ עלול להיווכח שהריסון משרת דווקא את חיזבאללה, שהוא המתנגד העיקרי לתהליך המדיני וזרוע הפרוקסי העיקרית של האויב האיראני.

השאלה העיקרית שצריכה להדריך את ישראל במדיניותה היא אחת: איך להסיר את האיום הביטחוני הנשקף כלפיה מחיזבאללה? אם הגנרל ג'וזף עאון היה מסוגל לספק זאת, אולי היה מקום לדון עמו על המחיר. אך הוא מגיע למשא ומתן עם ציפייה אחרת? להפסיק את הלחימה הישראלית, ולכונן תהליך שיביא לנסיגת צה"ל ולהגבלת פעילותנו בלבנון.

אומנם הוא ואנשיו היו רוצים לראות את ארגון חיזבאללה מפורק מנשקו, אבל אפילו הם לא מתיימרים להציג זאת כיעד שיוכלו להשיג בכוחות עצמם. אין להם גם שום כוונה להגיע לעימותים שיחזירו את לבנון לעידן מכוניות התופת ומלחמת האזרחים. כאשר אלה הן הנחות המוצא לדיונים, ישראל לא צריכה לשלם מחירים ביטחוניים.

משימתו של הדרג המדיני בישראל כעת היא לשכנע את הנשיא טראמפ שקלושים הסיכויים להחלשת חיזבאללה באמצעים מדיניים. חובתו להבהיר כי לא רק שההגבלות על פעילותה של ישראל בלבנון אינן מחזקות את ממשל עאון מול חיזבאללה, אלא ההפך: הן מבססות את אחיזת חיזבאללה בלבנון, ומעודדות את איראן בניגוד לאינטרס המובהק של טראמפ.

ישראל לא צריכה לשחק לפי הכללים שחיזבאללה קובע, וגם לא לפי כלליו של הגנרל עאון. תגובותיה להפרות הפסקת האש צריכות להיות לא פרופורציונליות, כדי לערער את הנחות היסוד של חיזבאללה בתכנון פעולותיו נגדנו.

שלושת הלאווים

עדיין נותרו פרשנים שמנסים את כוחם בפענוח רמזיו של טראמפ בציוצים המאיימים האחרונים ששיגר לעבר המשטר האיראני. הנשיא האמריקני משמר את המתח ואת העמימות, משדר אורך רוח ומשאיר את כל האפשרויות פתוחות.

גם עתה, לאחר כישלון המאמצים לקיים סבב שיחות באסלאמאבד ופקיעת הפסקת האש והארכתה הנוספת ללא תוקף ברור או מוצהר, קשה לנחש כיצד יסתיים הפרק הנוכחי של המערכה מול איראן. ההסלמה ברטוריקה, ואפילו המהלכים הכוחניים במצרי הורמוז, לא מעידים בהכרח על הכיוון הצפוי. שני הצדדים עדיין מעדיפים הסדר שיסיים את המלחמה מאשר את המשכה. הצעדים שהם נוקטים בינתיים הם חלק מהלחצים להשפיע על טיבו של אותו הסדר, וגם לעצב את נרטיב העמידה הנחושה מול קהלי היעד שלהם.

ישראל צריכה להיערך לאפשרות של חידוש הלחימה. בנוגע לתרחיש של הסכם מדיני, עליה להמשיך להתעקש על שלושת הלאווים: לא ליכולות גרעיניות, לא לטילים בליסטיים שמסכנים אותה ולא להפשרת כספים שיאפשרו למשטר להשתקם.

בינתיים היא צריכה לברך על כל יום שבו המצור הימי פוגע בהכנסותיו של המשטר ותורם להחלשתו. בהקשר לכך אפשר לשאוב עידוד גם מהפרסומים על הערכת הצבא האמריקני בנוגע ליעילות הגבוהה של המצור הימי.

גם את זאת יש להדגיש: השאיפה לנפילת המשטר לא ירדה מעל הפרק. קשה להעריך עד כמה המלחמה הנוכחית קירבה את המשטר לכך, אך זו הדרך היחידה שמבטיחה סוף לאיום האיראני. את זה מבינים גם בווינגטון. הצהרותיו האחרונות של ראש המוסד דדי ברנע מבססות את התקווה שאנשיו ממשיכים לפעול לכך.

פלסטיניזציה בנגב

דו"ח מבקר המדינה שפורסם השבוע בעניין המשילות בנגב הציג נתונים, מגמות ופערים ביחס לתופעה מוכרת ולא חדשה, ובכל זאת היה בו משהו מטלטל: הפער המתרחב בין ממדיה העצומים של התופעה ובין היעילות הנמוכה של הצעדים נגדה.

רוב בעיות המשילות שהמבקר התריע עליהן בעבר רק החרפו במרוצת השנים. שתיים מהן בלטו במיוחד: גביית דמי החסות מקבלני בנייה, חקלאים ומבעלי עסקים, ותופעת הפלסטיניזציה והתגברות הזיקה של האוכלוסייה הבדואית לפלסטינים בעקבות ריבוי מקרי הנישואים לנשים

פלסטיניות, חשיפה להסתה נגד המדינה וגורמים אחרים.

מבקר המדינה הזכיר את הערכת שב"כ, ולפיה לכ-22 אחוזים מהבדואים שחיים כיום בשטחי הנגב יש זיקה משפחתית לפלסטינים, על רקע המוצא של דור ההורים או הסבים מרצועת עזה, יהודה ושומרון או ירדן. כדאי לשוב ולשנן את הנתון הזה: לכל תושב בדואי חמישי יש זיקה משפחתית לפלסטינים.

המבקר קבע כי עניין המשילות בנגב הוא אסטרטגי, וכי יש לו השלכות כבדות משקל על מדינת ישראל. קשה לחלוק על כך, אולם החולשה המבנית של המערכת השלטונית המבוזרת בישראל ניכרת במיוחד בהתמודדות עם אתגרים בעלי מורכבות גבוהה כמו זה, שאינם מוצבים בראש סדר העדיפות הלאומי, ושהנזק מהם מתפתח בהדרגה ולאורך זמן. מאפיין נוסף שמשפיע על מחויבות כל הגורמים השותפים למשימה הוא זה שחז"ל תיארו בפתגם "קדרא דבי שותפי, לא חמימא ולא קרירא" ("קדירה של שותפים אינה חמימה וגם לא קרירה")² כלומר, עניין שנמצא תחת אחריותם של כמה גורמים אולי יוזנח, בגלל שכל אחד מהם רואה את עמיתו כגורם האחראי, ולא הוא עצמו.

הציפייה שראש הממשלה יפנה לכך את הקשב הנדרש ויעסוק בנושא זה בעצמו אינה מעשית. על שולחנו לעולם יהיו אתגרים שיקדמו לנושא זה, לנוכח דחיפותם, השלכותיהם או רגישותם. המלצת המבקר למנות גורם מתכלל שישאב את כוחו מראש הממשלה יכולה להיות מענה מסוים לכך. פרויקטור מחוץ למערכת או גורם בכיר מהמטה לביטחון לאומי או ממוסד ראש הממשלה יוכלו למלא לפחות את תפקידי ההכוונה, התיאום, התכלול, המעקב והבקרה. משימתו הראשונה של גורם כזה תהיה לספק דירקטיבה שתבהיר למשרדי הממשלה ולרשויות את יעדי המדיניות הממשלתית, ולמסד את המנגנון העל-משרדי לתיאום, מעקב ובקרה. רשימת ההמלצות שהוצגה בדו"ח מבקר המדינה ארוכה למדי. היא מעלה את החשש ש"תפסת מרובה, לא תפסת". ברמה הלאומית מוצע לקבוע שני תחומים שבהם ירוכזו המאמצים העיקריים לשינוי מהיר של המגמות. לגבי אלה תבוצע מדידה שיטתית, שממצאיה יוצגו לציבור בשקיפות מלאה.

היעד הראשון הוא לעצור לחלוטין את מגמת ההצטרפות של נשים פלסטיניות או ילדיהן לישראל בעקבות נישואין לבדואים מהנגב. אומנם הניסוח הנוכחי שמגדיר את המאמצים בתחום הזה כ"מאבק בפוליגמיה" לא חוטא לאמת, וגם עובר היטב את מסננת החוגים הליברליים, אך הוא ממסגר את הפעילות כמאבק תרבותי או עקרוני על שמירת החוק. כך הוא מאבד את פוטנציאל רתימת כל הכוחות שניתן היה למצות לו תכליתו הייתה מקושרת לביטחון הלאומי של ישראל. כך או אחרת, נדרשת תוכנית פעולה שתקיף את כל המרכיבים המאפשרים את התופעה³ החל מביטול תמריצים כספיים שמעודדים זאת, ועד לצמצום התנועות והמגעים בין ישראלים לתושבי יהודה ושומרון.

היעד השני הוא מיגור תופעת הפרוטקשן. מספר כתבי האישום, חומרת הענישה והיקף העיצומים

המנהליים ימשיכו להיות חלק מהמדדים להערכת פעילותה של המערכת בתחום זה. עלייה דרמטית בשיעור התלונות מצד אזרחים שכיום נאלצים לשלם ולשתוק תהיה סימן ליעילות מאמצי האכיפה ולחידוש אמון הציבור במערכת.

בכל התחומים האלה נכון להציג את הביצועים באופן שוטף ובשקיפות מלאה לציבור. מיותר לומר שבלי שילוב זרועות של המשטרה, הפרקליטות, רשויות האכיפה הפיסקליות ולעיתים סיוע של שב"כ, יהיה קשה להגיע לתוצאות.

ראש עיריית באר-שבע רוביק דנילוביץ' הזהיר השבוע בתגובה לפרסום הדו"ח כי "המדינה רגילה שמביאים אותה לקצה, למשבר [?] ורק אז היא מטפלת. נאבד את הרוב היהודי, אנחנו מאבדים את ערביי ישראל. איננו מטפלים בפשיעה כמו שצריך [?] וזה כבר טרור אזרחי, זה טרור לאומני". כדאי לשעות לאזהרתו.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 01 במאי 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.